

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

The Relationship Between Instructional Leadership Principals and Learning Organization in the
School under the Secondary Educational Service Area Office 19

นนชัย จันทร์กลม*

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม**

ดร.สุภชัย จันทร์ป้อม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
- 2) เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .583$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง/ ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

This research aimed to study the relationship between the instructional leadership principals and the learning organization of school under secondary educational service area office 19. Which the research purpose were :1) to study the instructional leadership principals of school administrators under the secondary educational service area office 19. 2) to study the learning organization of schools under the secondary educational service area office 19. 3) to study relationship between the instructional leadership and the learning organization of school under secondary educational service area office 19.

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้,

* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

** กรรมการบริหารหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

*** ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

The results were as follows:

1. The level of the instructional leadership of the school administrators under secondary educational service area office 19 was found at the high level.
2. The level of the learning organization of school under secondary educational service area office 19 was found at the high level.
3. The leadership has a positive relationship with the learning organization of school under secondary educational service area office 19 was found at the moderate level ($r = .583$) with the statistical significance at .01 level.

Keywords : Instructional Leadership/ Learning Organization

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันหลายๆ องค์การมีการตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงองค์การหรือเตรียมการปฏิรูปองค์การตามนโยบายของภาครัฐตามกระแสการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การจะต้องมีการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพขององค์การ ประกอบการทำงานในโลกยุคใหม่จะเต็มไปด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการแข่งขันทางด้านธุรกิจและการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ๆ องค์การใดมีความสามารถที่จะเรียนรู้เร็วกว่าคู่แข่งก็จะเป็นองค์การที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันและการสร้างความเป็นเลิศให้กับองค์การ แต่องค์การใดจะเรียนรู้ได้ต้องผ่านการเรียนรู้ของคนในองค์การ ดังนั้นองค์การที่จะมาสามารถอยู่รอดและแข่งขันได้นั้นต้องเป็นองค์การที่สามารถสร้างความผูกพันและความสามารถของบุคลากรในสิ่งที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องทั่วถึงทุกระดับในองค์การ องค์การนั้นคือ “องค์การแห่งการเรียนรู้” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 17) บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร คือการที่ทำให้สังคมเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและให้ความสนใจโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมของแต่ละโรงเรียน บรรยากาศการจัดการเรียนการสอน ปรัชญาของโรงเรียน แต่เป้าหมายที่สำคัญคือ ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จ การศึกษาออกมานั้น สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้หรือไม่ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ให้ประสบความสำเร็จหรือไม่ หลายท่านได้สังเกตเห็นความสำคัญของระบบการจัดการศึกษา ที่ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ระบบการจัดการศึกษาที่มีความสมดุล และเหมาะสม สิ่งที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าโรงเรียนมีประสิทธิผลจากการศึกษาของนักการศึกษาหลายท่าน เช่นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย มีระบบเอื้อต่อการเรียนการสอน การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจนการอุทิศเวลาให้กับงานและหน้าที่ ความเอาใจใส่ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทำให้ทราบว่า สภาพความสำเร็จของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการในการดำเนินงานด้านต่างๆ

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยศึกษาว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับใด โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับใดและภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ตามความคิดเห็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน

พัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุงและแก้ไขกระบวนการดำเนินงานให้สอดคล้อง เพื่อยกระดับคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

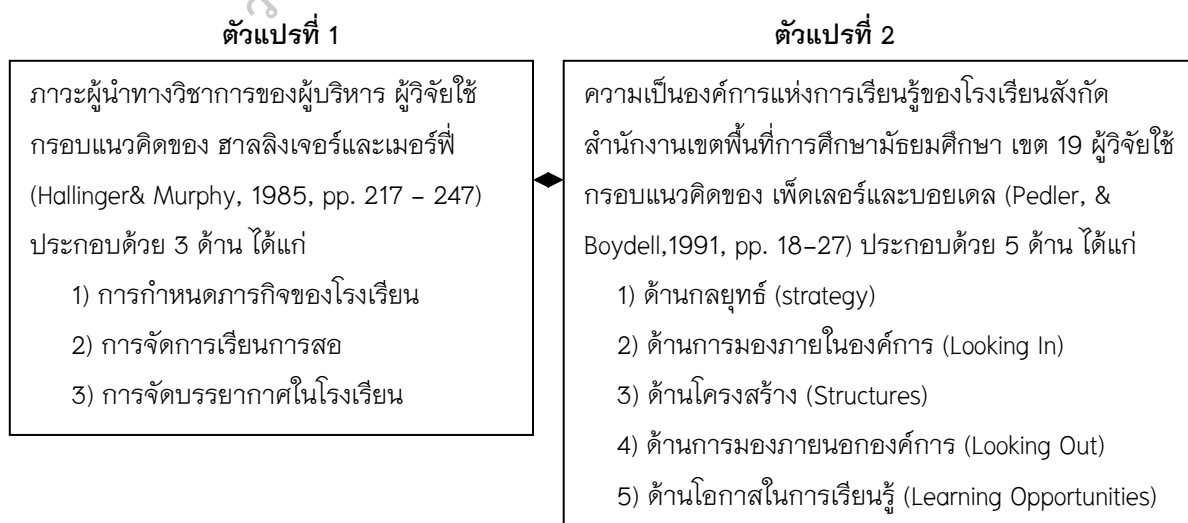
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 อยู่ในระดับใด
2. การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ดังภาพประกอบ 1 ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2557 ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 2,011 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2557 ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 294 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ ตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2557, หน้า 35) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน

2.1.2 สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามจังหวัด ขนาดโรงเรียนและตำแหน่งหน้าที่ จากนั้นคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับ จังหวัด ขนาดโรงเรียนและตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับตามมาตรการวัดของลิเคิร์ต (Likert rating scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามมาตราการวัดของลิเคิร์ต (Likert rating scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก
- 3 หมายถึง โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง โรงเรียนมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 3 สัปดาห์ และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดหลังเก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถิติบรรยาย (Descriptive statistics)
 - 1.1 การแจกแจงความถี่และคาร์ยอล
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติอ้างอิง (Inferential statistics)

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ภัทรพร เกษสังข์, 2549, หน้า 189)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการจัดบรรยากาศในโรงเรียนรองลงมาคือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการจัดการเรียนการสอน

2. ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 19

ผลการวิจัย พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านกลยุทธ์ รองลงมาคือ ด้านโครงสร้าง ด้านโอกาสในการเรียนรู้ ด้านการสองภายในองค์การ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมองภายนอกองค์การ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับสูง เรียงตามความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของผู้บริหารโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานวิชาการนั้นนับว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเป็นผู้กำหนดแผนหรือนโยบายของหน่วยงานให้เกิดความชัดเจน พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่การดำเนินงานตามแผนและนโยบายนั้นๆ รวมทั้งเป็นผู้ติดตามและประเมินผลงานของ โครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน (ทิพวรรณ ยุทธโยธิน 2537, หน้า 22) ในปีการศึกษา 2557 นั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลยและหนองบัวลำภู ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานขององค์การโดยต้องการเป็นองค์การคุณภาพ บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย และมีพันธกิจในการดำเนินงานที่สำคัญคือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลยและหนองบัวลำภูมีการ บูรณาการการทำงานเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลยและหนองบัวลำภูคือประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค โดยครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ดังนั้นในการที่จะบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ ความสามารถ ศึกษาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจนศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ทั้งในด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรของโรงเรียนเอง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารงานของโรงเรียนตนเอง โดยการปฏิบัติความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก (นาวา สุขรมย์.

2550, หน้า 68) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพร วรณลสิทธิ์ (2551) ที่พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมเกือบทั้งหมด ได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาแต่ละวิชาในหลักสูตรสถานศึกษาแต่งตั้งบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรวางแผนการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนให้บุคลากรทำงานเป็นทีมและสอดคล้องกับงานวิจัยของนาวา สุชมรมย์ (2550) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาการพัฒนาให้ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารของมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ

2. ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำด้านวิชาการสามารถโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน แสดงถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ ผู้บริหารและครูมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และผู้บริหารที่ตระหนักการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทำให้ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาองค์การและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร รวมไปถึงปรับกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนให้เหมาะสม (พิริยา วีระมาชา และ สาวิตรี คล้ายจันทร์, 2552, หน้า 103) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีพันธกิจในการดำเนินการบริหารโรงเรียนในสังกัด เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และพัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จึงบริหารงานโดยดำเนินตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌรรู วัฒนพานิช (2550) ที่ทำการศึกษารูปแบบการจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้สำหรับบุคลากรกลุ่มโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของระบบทั้งห้าคือ การคิดอย่างเป็นระบบ แบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ร่วมและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา วารปรีดี (2550) ที่ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าระบบการบริหารจัดการในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียนและสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามุ่งประกอบและคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ การพัฒนาภาวะผู้นำ พัฒนาการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมให้ครูทุกคนมีพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ความร่วมมือในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนร่วมกันกับครู เพราะในองค์การที่มีการวางนโยบาย ร่วมกันวางวิสัยทัศน์ร่วมกันและความมุ่งมั่นวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติมักประสบความสำเร็จ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีการจัดอบรมทางวิชาการให้ครูอย่างสม่ำเสมอ ครูจึงมีการตื่นตัวในการทำงานวิชาการ สามารถเข้าใจนโยบายของสถานศึกษา มีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ มีการนำข้อมูลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาปรับปรุงแก้ไข มีการนำข้อมูลที่ได้จากการอบรมมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา ซึ่งทำให้ผู้บริหารและครูทุกคนในสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการและส่งผลให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552) ที่ศึกษาภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้ครูมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีการใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนให้ครูมีการวัดผลการเรียนรู้ มีการกำกับนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูและส่งเสริม สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ การเผยแพร่ผลงานการเรียนรู้ และส่วนด้านด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อให้การส่งข้อมูล ข่าวสาร อย่างทั่วถึงกันภายในองค์กร เพื่อให้เกิดมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันภายใน การสร้างการตรวจสอบและควบคุม ระบบบัญชีงบประมาณ และการรายงาน เป็นระบบที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในบทบาทของตนเองในการกำหนดเป้าหมาย บทบาทของตนเองในการการประชุมชี้แจงงานปฏิบัติงาน บทบาทของตนเองในการการร่วมกันเป็นทีมในการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาครูแกนนำด้านวิชาการ ควรมีการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
- 2.2 ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
- 2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
- 2.4 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำไปวางแผนปรับปรุงให้ตรงจุดได้
- 2.5 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). *ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐ วัฒนพานิช. (2550). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคลากรกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสารสนเทศ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นาวา สุชมรมย์. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ทิพวรรณ ยุทธโยธิน. (2537). *พฤติกรรมความเป็นผู้นำของอธิการวิทยาลัยครู. ธนบุรี : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี*.
- พิริยา วีระมาชา,สาวิตรี คล้ายจันทร์.(2552). *การสร้างเสริมองค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง . หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทรพร เกษลั้งซ์. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ปัญญา วารปรีดี. (2550). *การพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง . หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟิค.
- สุทธิพร วรรณสิทธิ์.(2551). *การสนับสนุนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2*. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Hallinger, P. & Joseph, M. (1985). "Assessing the Instructional Management Behavior of Principals." *The Elementary School Journal*. 86(2) : 217-247.
- Peddler, M., Burgoyne J., & Boydell, T. 1991. *The Learning Company: A Strategy for Sustainable Development*. New York: McGraw-Hill.